

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.001.06.2016

P/16/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001 - Wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	1. Bożena Matyjasiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97601 z dnia 12 stycznia 2016 r. 2. Tomasz Marcin Grudziński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97602 z dnia 12 stycznia 2016 r. 3. Kinga Wiśniewska-Danek, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97605 z dnia 25 stycznia 2016 r. (akta kontroli t. 1, str. 1-6)
Jednostka kontrolowana	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej <i>PFRON</i> lub <i>Fundusz</i>), al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Teresa Hernik, Prezes Zarządu PFRON (od dnia 6 marca 2014 r. do dnia 14 stycznia 2016 r., od dnia 15 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli Pani Teresa Hernik pełniła obowiązki Prezesa Zarządu PFRON). (akta kontroli t. 1, str. 7-10, 422-423)

II. Wprowadzenie

W 2015 r. PFRON był państwowym funduszem celowym posiadającym osobowość prawną¹.

Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r. W ramach tego planu realizowane były zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych².

Zakres kontroli obejmował:

- planowanie i zmiany w planie przychodów oraz wydatków,
- wykonanie przychodów i wydatków,
- rzetelność ksiąg rachunkowych,
- prawidłowość sporządzania sprawozdań,
- efekty wykonania zadań,
- realizację wniosków pokontrolnych.

Zrealizowane w 2015 r. przychody PFRON wyniosły 4.676.591,9 tys. zł, a wydatki 4.600.150 tys. zł.

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³ pozytywnie wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 r. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie przychodów i wydatków nie wpłynęły na obniżenie oceny,

¹ Zgodnie z art. 45 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 ze zm.), zwanej dalej: *ustawą o rehabilitacji*.

² Określone w *ustawie o rehabilitacji*.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

ponieważ ich wartość nie przekroczyła przyjętych przez NIK do oceny wykonania budżetu progów istotności.

Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności zrealizowanie zgodnie z planem finansowym Funduszu zadań wynikających z *ustawy o rehabilitacji*, zarówno co do ich zakresu przedmiotowego, jak i wysokości zaplanowanych wydatków, podejmowanie działań w celu egzekwowania należnych wpłat, prawidłowe pod względem merytorycznym wydawanie decyzji o udzieleniu ulg z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, a także tworzenie odpisów aktualizujących wartość należności.

Na podstawie kontroli przychodów w kwocie 43.280,3 tys. zł (tj. 0,9%) ustalono, że zostały one prawidłowo zaplanowane i zrealizowane. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczące utworzenia z opóźnieniem odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON (w dwóch przypadkach spośród 16 badanych) nie miały istotnego wpływu na realizację przychodów.

Przy prowadzeniu pięciu zbadanych przez NIK postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przestrzegano przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania PFRON, w wyniku których dokonano wykupu lub przejęcia praw autorskich oraz kodów źródłowych do użytkowanych, kluczowych systemów informatycznych, które wspierają realizację zadań Funduszu. Tym samym Izba wskazuje na realizację wniosku pokontrolnego NIK w zakresie kontynuowania działań dotyczących przejęcia praw majątkowych do użytkowanych systemów informatycznych, celem umożliwienia pozyskiwania usług w trybie konkurencyjnym⁵.

Na podstawie badania próby wydatków w kwocie 35.229,4 tys. zł (tj. 0,8% wydatków) ustalono, że były one dokonywane zgodnie z planem finansowym, na zadania służące realizacji celów działania Funduszu. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz kwartalne sprawozdania za IV kwartał 2015 r.:

- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2015 r. planu finansowego PFRON (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania przekazywały prawdziwy obraz przychodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2015 r. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁶, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁷, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁸. Podstawą sporządzenia sprawozdań była ewidencja księgowa prowadzona w warunkach przyjętego systemu kontroli zarządczej w zakresie finansowym, zawierającego wszystkie wymagane elementy/czynności określone w aktach prawnych i regulacjach wewnętrznych. W przyjętej koncepcji kontroli ustanowiono mechanizmy kontroli w celu ograniczenia wystąpienia ryzyka w obszarze prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań. Jednakże działanie tych mechanizmów nie było w pełni skuteczne, z uwagi na stwierdzone przez NIK w trakcie kontroli pojedyncze przypadki niewłaściwej dekretacji dowodów księgowych.

⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 2164.

⁵ Wniosek sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 17 kwietnia 2014 r. (Znak:KPS-4100-001-06/20140) po przeprowadzeniu kontroli pt. „Wykonania planu finansowego PFRON w 2013 r.”

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 119 ze zm.).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1773).

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

NIK zauważa również, iż nie w pełni zadziałały określone w Funduszu mechanizmy kontroli w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z powodu stwierdzonych przypadków opóźnień w ich tworzeniu.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, stwierdzone w toku kontroli błędy w zakresie dekretacji dowodów księgowych oraz tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wskazują na niepełną realizację trzech wniosków pokontrolnych NIK, sformułowanych po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w roku ubiegłym⁹.

IV. Wyniki kontroli

1. Planowanie i zmiany w planie przychodów i wydatków

Opis stanu
faktycznego

1.1. Fundusz opracował dokumenty planistyczne dotyczące przychodów i wydatków zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 17 czerwca 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2015¹⁰. Uwzględniono w nim również wskaźniki makroekonomiczne określone w piśmie Ministra Finansów z dnia 18 czerwca 2014 r., założenia przyjęte przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 7 sierpnia 2014 r. oraz przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 i 29 lipca 2014 r. W ustawie budżetowej na 2015 r. z dnia 15 stycznia 2015 r.¹¹ określono dla PFRON przychody w kwocie 4.584.719 tys. zł i wydatki w kwocie 4.808.947 tys. zł, tj. w kwotach odpowiadającym tym ujętym w projekcie planu finansowego.

W trakcie 2015 r. Zarząd Funduszu dokonał dwóch zmian w zakresie wydatków – po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Finansów Publicznych¹² oraz zgody Ministra Finansów¹³. Zmiany te polegały na przeniesieniu wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu. Były one uzasadnione m.in. wpływem większej niż prognozowano liczby wniosków o dofinansowanie, złożonych przez osoby niepełnosprawne w ramach programu „Aktywny samorząd”; większymi niż planowano potrzebami osób niepełnosprawnych, zgłoszonymi przez samorządy powiatowe do Zarządu PFRON; niższym niż prognozowano wydatkowaniem środków w ramach zadania „Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych”.

(akta kontroli t. 1, str. 11-419)

1.2. Gospodarowanie wolnymi środkami

PFRON w 2015 r. zgodnie z wymogami określonymi w art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁴ lokował wolne środki z wyłączeniem dotacji, o których mowa w art. 46 a ust. 1 *ustawy o rehabilitacji*, a także środki ZFŚS¹⁵, w formie depozytów overnight lub depozytów terminowych na rachunku Ministra Finansów na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie¹⁶ oraz umowie z BGK¹⁷, który był jedynym bankiem obsługującym Fundusz. Decyzje o wysokości lokowania wolnych środków dokonywane były na podstawie przeprowadzanej analizy płynności finansowej z uwzględnieniem prognozowanych przychodów i wydatków oraz zasad monitorowania płynności finansowej określonych w Zarządzeniu Prezesa PFRON¹⁸. Fundusz przekazywał do Ministerstwa Finansów miesięczne informacje dotyczące lokat w formie depozytów terminowych, wskazując kwoty oraz daty rozpoczęcia i zakończenia trwania lokat. Działając

⁹ Wystąpienie pokontrolne NIK z dnia 23 kwietnia 2015 r. w zakresie wykonania planu finansowego PFRON w 2014 r. (Znak: KPS.410.001.06.2015).

¹⁰ Dz. U. z 2014 r., poz. 825.

¹¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 153.

¹² Opinie nr: 159 z dnia 1 lipca 2015 r. i 9 z dnia 16 grudnia 2015 r.

¹³ Z dnia 26 czerwca 2015 r. i z dnia 15 grudnia 2015 r.

¹⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

¹⁵ Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

¹⁶ Dz. U. z 2014 r., poz. 1864, dalej: *rozporządzenie w sprawie wolnych środków*.

¹⁷ Umowa Rachunku bankowego z dnia 28 kwietnia 2011 r. zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego dotycząca prowadzenia rachunków bankowych bieżących i pomocniczych dla Funduszu.

¹⁸ Zarządzenie nr 50/2015 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie monitorowania płynności finansowej Funduszu oraz poprzednio obowiązujące zarządzenie nr 105/2013 z dnia 16 września 2013 r.

na podstawie § 4 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wolnych środków* składano dyspozycje utworzenia depozytów terminowych, wskazując kwotę oraz dzień utworzenia i zwrotu środków. Dyspozycje, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami w tym zakresie¹⁹, były akceptowane jednoosobowo przez członka Zarządu PFRON lub dwuosobowo przez pełnomocników Zarządu. W 2015 r. w formie 29 dyspozycji dotyczących depozytów terminowych, PFRON lokował u Ministra Finansów środki w kwotach po 50.000 tys. zł, na okresy od 12 do 74 dni. W 2015 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe. Przychody z tytułu odsetek z ww. lokat w 2015 r. wyniosły łącznie 2.796,1 tys. zł.

PFRON lokował także środki na depozyty typu overnight na rachunku Ministra Finansów w BGK, zgodnie z zapisami *rozporządzenia w sprawie wolnych środków*, zasadami określonymi w umowie bankowej i wewnętrznych uregulowaniach. Fundusz na lokaty overnight przekazywał w depozyt u Ministra Finansów każdego dnia kwotę wolnych środków zgromadzonych na rachunkach, które nie zostały przekazane w depozyt terminowy i nie zostały wydatkowane w danym dniu. Z tytułu lokat overnight przychody PFRON w 2015 r. wyniosły łącznie 1.643 tys. zł.

(akta kontroli t. 7, str. 49-113, 440-471)

1.3. Stan Funduszu

W dniu 1 stycznia 2015 r. stan Funduszu wyniósł 376.115,3 tys. zł, tj. o 81.355,3 tys. zł (27,6%) więcej niż planowano w ustawie budżetowej na 2015 r. oraz o 81.669,2 tys. zł (17,8%) mniej, niż na początek 2014 r. W stanie Funduszu największy udział miały środki pieniężne (z lokatami) w kwocie 365.130,5 tys. zł. Na poziom Funduszu miało m.in. wpływ zrealizowanie w 2014 r. przychodów z tytułu wpłat pracodawców na PFRON w kwocie o 43.005 tys. zł wyższej niż planowano. W dniu 31 grudnia 2015 r. stan Funduszu wyniósł 476.186,5 tys. zł, tj. o 343.021,5 tys. zł więcej od planu wg *ustawy budżetowej* (257,6%) i o 100.071,2 tys. zł (26,6%) więcej od stanu Funduszu na 1 stycznia 2015 r. Największy wzrost dotyczył środków pieniężnych (145%). Główną przyczyną wyższego niż planowano stanu Funduszu było zrealizowanie w 2015 r. wydatków na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników w kwocie niższej o 116.164 tys. zł od wielkości planowanej. Ponadto niższe o 39.004 tys. zł było wykonanie wydatków i zakupów inwestycyjnych (własnych).

(akta kontroli t. 4, str. 173-178, 184-186, 189-193, 426, 460, 462-463)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykonanie przychodów

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zrealizowane w 2015 r. przychody w wysokości 4.676.591,9 tys. zł były wyższe o 91.872,9 tys. zł, tj. 2%, od zaplanowanych w *ustawie budżetowej* oraz o 7.769,4 tys. zł (0,2%), od osiągniętych w 2014 r. Głównym źródłem przychodów były obowiązkowe wpłaty pracodawców²⁰ w wysokości 3.620.947,4 tys. zł, które były o 1.421,6 tys. zł, tj. 0,04% niższe od wielkości planowanej (3.622.369 tys. zł) i stanowiły 77,4% przychodów ogółem.

Drugim, co do wielkości, źródłem przychodów (15,9%) była dotacja z budżetu państwa w kwocie 741.466,5 tys. zł, w tym 715.360 tys. zł dotacja dla Funduszu na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz 26.106,5 tys. zł na zrekompensowanie gminom 50% utraconych dochodów na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla zakładów pracy chronionej lub zakładów aktywizacji zawodowej z uiszczania podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych.

Środki otrzymane z Unii Europejskiej²¹ na realizację programów z udziałem środków UE na rzecz osób niepełnosprawnych przewidzianych do wdrożenia w danym roku wyniosły

¹⁹ Instrukcja nr I-6.1-02 „Lokowanie wolnych środków PFRON w formie depozytu u Ministra Finansów”.

²⁰ Określone w art. 21 ust. 1, 23, 31 ust. 3 pkt 1a i art. 33 ust. 4a, 7 i 7a *ustawy o rehabilitacji*.

²¹ Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 2 *ustawy o rehabilitacji*.

47.915,3 tys. zł, tj. 102,2% planu. Pozostałe przychody wyniosły 264.158,9 tys. zł, tj. 156,5% planu, a ich źródłem było przywrócenie uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego wartość należności (115.059,2 tys. zł), odsetki od nieterminowych wpłat na PFRON i pozostałe odsetki (67.833,2 tys. zł) oraz wpływy z lat ubiegłych (24.002,5 tys. zł). Wzrost tego rodzaju przychodów był wynikiem m.in. dokonywanej w Funduszu w 2015 r. aktualizacji stanu należności, która wpłynęła na wyższe wykonanie przychodów w pozycjach dotyczących przywrócenia uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego wartość należności, zarachowanych odsetek od pozostałych należności i związanych z nimi przychodów operacyjnych.

(akta kontroli t. 2, str. 1-17, 104-154, t. 3, str. 123-152, t. 4, str. 172-187, 190, 195, 340-343, 462-468)

2.2. Należności

Na dzień 31.12.2015 r. należności PFRON wyniosły 817.076,7 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 8.366,7 tys. zł, tj. o 1%, oraz o 46.555,3 tys. zł, tj. o 6%, wyższe od należności wg stanu na koniec grudnia 2014 r. Największy udział miały należności z tytułu obowiązkowych wpłat pracodawców, które wyniosły 515.437,2 tys. zł i były o 94.562,8 tys. zł, tj. o 15,5% niższe od planowanych oraz o 15.302,7 tys. zł, tj. o 2,9% niższe niż na koniec 2014 r., na co wpływ miały m. in. działania w zakresie tworzenia, rozwiązywania i wykorzystywania odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON oraz kwot wpłat od podmiotów po upomnieniach jak również wzrost liczby rozliczonych podmiotów.

Zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON na koniec 2015 r. wyniosły 472.282,1 tys. zł i były niższe o 4.850,6 tys. zł, tj. o 1%, od stanu na koniec 2014 r. Wobec powyższych zaległości: wszczęto postępowanie upadłościowe na kwotę 159.201,6 tys. zł; wystawiono tytuły wykonawcze na kwotę 196.848,6 tys. zł; objęto postępowaniem upominawczym na kwotę 40.710,9 tys. zł; prowadzono postępowania w celu wydania decyzji określających wysokość zobowiązań z tytułu wpłat na PFRON na kwotę 28.771,7 tys. zł²². W wyniku działań windykacyjnych w 2015 r. z tytułu wpłat obowiązkowych odzyskano 58.939,2 tys. zł, co stanowiło 12,5% kwoty zaległości z tytułu wpłat obowiązkowych. Na pozostałe należności w kwocie 298.660,5 tys. zł²³ składały się głównie zaległości z tytułu pożyczek udzielonych zakładom pracy chronionej i osobom fizycznym w ramach programów celowych oraz nierozliczone dotacje, subwencje i środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Zaległości pozostałe (dotyczące innych tytułów zaległości niż wpłaty na PFRON) w kwocie 271.505,8 tys. zł były objęte windykacją w 2015 r. (w 2014 r. 214.012,8 tys. zł), z czego w 2015 r. wyegzekwowano 1.202,8 tys. zł, tj. 0,4%²⁴.

W roku 2015 nie wystąpiły przypadki przedawnienia należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON²⁵.

W 2015 roku Prezes Zarządu PFRON na podstawie art. 49 ust. 5a, ust. 5b pkt 6 *ustawy o rehabilitacji* wydał 50 decyzji na kwotę 3.950,2 tys. zł o umorzeniu zaległości z uwagi na to, iż dłużnik nie posiadał majątku, z którego można prowadzić egzekucję. Ponadto dokonano umorzenia na podstawie art. 49 ust. 5a, ust. 5b pkt 7 przedmiotowej ustawy na kwotę 741,7 tys. zł, tj. gdy stwierdzono, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne. Jednocześnie Prezes Zarządu PFRON zgodnie z art. 49 ust. 5a i ust. 5b pkt 5 ww. ustawy wydał 193 decyzje o umorzeniu zaległości na kwotę 2,7 tys. zł, tj. gdy wysokość zaległej wpłaty nie przekraczała pięciokrotnej kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Na mocy art. 49 ust. 5a, ust. 5b pkt 2 *ustawy o rehabilitacji* za nieściągalne uznano dochodzone w trybie postępowania upadłościowego, zaległości sześciu podmiotów na kwotę 2.634,5 tys. zł w związku z oddaleniem przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzeniem postępowania upadłościowego, z przyczyn, o których mowa w art. 13 oraz

²² Kwota obejmuje zaległości objęte decyzjami określającymi wysokość zobowiązań oraz objęte postępowaniem w celu wydania decyzji określających wysokość zobowiązań z tytułu wpłat na PFRON.

²³ W tej kwocie należności znajdują się należności Biura PFRON (288.711,3 tys. zł) i Oddziałów PFRON (9.949,1 tys. zł).

²⁴ Największy udział w odzyskanych należnościach miały środki pochodzące z wpłat komorniczych (69,1%) oraz ugód (27,3%).

²⁵ Dotyczy przypadków ujawnionych i spisanych ze stanu przedawnień należności.

art. 361 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze²⁶ (zwanej dalej: *Prawo upadłościowe i naprawcze*), tj. gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Badaniem objęto sześć spośród 20 największych zaległości objętych windykacją przez PFRON o łącznej wartości 27.904,2 tys. zł²⁷. Zaległości w badanej próbie dotyczyły nienależnie pobranych środków przyznanych tytułem dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz refundacji składek na ubezpieczenia społeczne; środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych podlegających zwrotowi; niewywiązywania się dłużników ze spłaty środków z tytułu umowy pożyczki udzielonej na prowadzenie działalności gospodarczej oraz odszkodowania z tytułu nienależnie pobranych dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. W badanych sprawach PFRON podejmował działania dla odzyskania zaległości obejmujące m.in. wzywanie dłużników do zwrotu nienależnie pobranych kwot, wystawianie upomnień, a w przypadku braku wpłaty po przekazaniu upomnienia, wystawianie tytułów wykonawczych i kierowanie ich do właściwych pod względem terytorialnym organów egzekucyjnych, bądź kierowanie na drogę postępowania sądowego. Podejmowano także działania w celu ustalenia majątku dłużników poprzez wzywanie zobowiązanych na podstawie art. 6 § 1d ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁸ do złożenia oświadczeń o posiadanym majątku lub źródłach dochodu. Kierowano do organów egzekucyjnych zapytania o stan postępowania egzekucyjnego, w tym o skuteczne zastosowanie środków egzekucyjnych przerywających bieg przedawnienia. W czterech sprawach nie odzyskano w 2015 r. zadłużenia z uwagi na umorzenie egzekucji skarbowej w dwóch przypadkach²⁹, wczesny etap prowadzenia postępowania³⁰ oraz oczekiwanie na sporządzenie listy wierzytelności przez sąd³¹. W wyniku prowadzonych przez PFRON działań windykacyjnych w badanej próbie zaległości nie stwierdzono przypadków dopuszczenia do ich przedawnienia.

(akta kontroli t. 2, str. 1-28, 104-154, t. 3, str. 123-152, t. 4, str. 172-195, 340-343, 379-486)

W 2015 r. utworzono odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON w kwocie 104.168,1 tys. zł, co stanowiło 80,1% planu (130.000 tys. zł) oraz stanowiło wzrost o 12.659,4 tys. zł (13,8%) w porównaniu do 2014 r. W 2015 r. rozwiązano odpisy aktualizujące na kwotę 115.036,7 tys. zł w związku ze spłatą należności lub złożeniem deklaracji korygujących oraz wydaniem decyzji określających zobowiązanie w niższej wysokości niż wynikające z deklaracji, co w stosunku do 2014 r. stanowiło wzrost o 60.052,8 tys. zł. Ponadto, wykorzystano odpisy w kwocie 41.130,4 tys. zł, w związku z brakiem należnych wpłat na PFRON, spowodowanym likwidacją podmiotu oraz decyzją o umorzeniu należności w przypadku całkowitej nieściągalności.³² Stan odpisów aktualizujących na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniósł 460.339,9 tys. zł i był niższy od stanu na dzień 1 stycznia 2015 r. o 51.999 tys. zł. Pełnomocnicy Prezesa Zarządu PFRON w 2015 r. wydali 19 decyzji o utworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności na kwotę 105.305,4 tys. zł, które objęły 5.113 podmiotów.

Po kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 2014 r. NIK sformułowała wniosek dotyczący wyeliminowania opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON. W ramach realizacji wniosku podjęto działania obejmujące: wprowadzenie w systemie informatycznym NEO³³ mechanizmu

²⁶ Dz. U. z 2015 r. Nr 175, poz. 233 ze zm.

²⁷ Kwota kapitału skierowana do windykacji.

²⁸ Dz. U. z 2014, poz. 1619, ze zm.

²⁹ W przypadku podmiotu o numerze identyfikacyjnym PFRON 15X025027 skierowano do współników wniosek o wyjawienie majątku spółki, a w przypadku podmiotu o numerze identyfikacyjnym PFRON 09M0015G3 zobowiązany jest osadzony w zakładzie karnym.

³⁰ Sprawa dotycząca podmiotu o numerze identyfikacyjnym PFRON 22Q01334 wpłynęła do Wydziału Windykacji i Egzekucji Należności PFRON 26 listopada 2015 r.

³¹ Podmiot o numerze identyfikacyjnym PFRON 24Y5812G5.

³² Zgodnie z art. 49 ust. 5a ustawy o rehabilitacji zaległości z tytułu wpłat, odsetki za zwłokę lub opłata prolongacyjna mogą być umarzone w całości lub w części decyzją Prezesa Zarządu Funduszu wyłącznie w przypadku ich całkowitej nieściągalności.

³³ System dedykowany z uwagi na specyfikę zadań, wspiera proces obsługi pracodawców zobowiązanych oraz zwolnionych z obowiązkowych wpłat na PFRON jak również proces windykowania należnych wpłat.

zgłaszania zaległości starszych niż 9 miesięcy. Ponadto w informacji o stanie salda podmiotu oraz w projekcie decyzji ratalnej uwzględniono dane o złożonym wniosku o utworzenie odpisów. Wprowadzono także do zakresów obowiązków pracowników Wydziału Wpłat Obowiązkowych zapisy dotyczące działań w zakresie odpisów aktualizujących wartość należności.

Szczegółowym badaniom poddano utworzone odpisy aktualizujące, na zaległości z lat 2009 – 2015, które utworzono dla 16 podmiotów na kwotę 5.218,5 tys. zł, co stanowiło 5% kwoty wydanych decyzji w okresie od 9 września do 31 grudnia 2015 r. (105.305,4 tys. zł)³⁴. W badanych przypadkach odpisy tworzone dla pracodawców posiadających zaległości we wpłatach na PFRON, co do których od terminu wymagalności upłynęło minimum 9 miesięcy oraz dla pracodawców objętych postępowaniem egzekucyjnym, postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości, co do których sąd oddalił wnioski o ogłoszenie upadłości oraz tych, którzy złożyli wniosek o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat.

Zgodnie z § 1 uchwały Zarządu PFRON w sprawie ewidencji odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON³⁵ w przypadku pracodawców objętych postępowaniem egzekucyjnym, postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz tych, którzy złożyli wniosek o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat, należy tworzyć odpisy aktualizujące niezwłocznie po zaistnieniu określonych przesłanek.

W dwóch z 16 badanych spraw (tj. w 12,5%) dotyczących podmiotu³⁶, który złożył wniosek o rozłożenie na raty zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON, a także podmiotu³⁷ postawionego w stan upadłości, odpisy aktualizujące utworzono odpowiednio po 92 oraz 265 dniach od zaistnienia przesłanek wskazujących na konieczność ich utworzenia. Było to spowodowane w pierwszym przypadku opóźnieniem związanym z wdrażaniem mechanizmów automatyzacji tworzenia odpisów, a w drugim omyłką pracownika.

(akta kontroli t. 1, str. 424-425, t.2, str. 298-378, 487-530)

2.3. Ulgi we wpłatach na PFRON

W 2015 r. do PFRON wpłynęły 684 wnioski od pracodawców o udzielenie ulg we wpłatach na PFRON (o rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności lub umorzenie zaległości). Prezes Zarządu PFRON wydał w 2015 r. 837³⁸ decyzji w przedmiocie ulg, z czego w 199 przypadkach odmówił przyznania ulgi, natomiast w 638 przypadkach przyznał ulgi we wpłatach na PFRON, na kwotę główną 35.540 tys. zł. Dotyczyły one: rozłożenia na raty – 344 decyzje na kwotę 25.573 tys. zł, umorzenia zaległości – 260 decyzji na kwotę 7.329 tys. zł oraz odroczenia terminu płatności – 34 decyzje na kwotę 2.638 tys. zł.

Szczegółową analizą objęto 32 decyzje na kwotę 10.158 tys. zł, co stanowiło 5% wydanych w 2015 r. decyzji o przyznaniu ulg. W badanej próbie, 13 decyzji dotyczyło umorzenia zaległości, natomiast 19 decyzji dotyczyło rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności. Analiza badanych spraw wykazała, że strony postępowań nie składały odwołań od decyzji Prezesa Zarządu PFRON do organu II instancji. Prezes Zarządu PFRON przyznawał ulgi w spłacie należności (rozkladał je na raty, odraczał termin płatności, umarzał zaległości) po dokonaniu analizy zebranego materiału dowodowego i przy uwzględnieniu sytuacji finansowej zobowiązanych podmiotów. Podstawowymi wskaźnikami przy podejmowaniu decyzji o rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności był wskaźnik bieżącej płynności oraz wskaźnik zadłużenia ogółem. Brano również pod uwagę wcześniej zastosowane ulgi i wywiązywanie się z warunków w określonych w decyzjach. Ulgi przyznawano w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem pracodawcy lub interesem publicznym, zgodnie z art. 49 ust. 5c ustawy o rehabilitacji. W decyzjach umarzających wierzytelność

³⁴ Różnica w wysokości kwot odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wynikająca z decyzji Pełnomocników Prezesa Zarządu PFRON oraz z kwot odpisów faktycznie zaksięgowanych wynikała z upływu czasu pomiędzy podjęciem decyzji o utworzeniu odpisu a jego zaksięgowaniem.

³⁵ Nr 43/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r., dalej: uchwała ws. ewidencji odpisów aktualizujących.

³⁶ Podmiot o numerze identyfikacyjnym PFRON 13X0070G6.

³⁷ Podmiot o numerze identyfikacyjnym PFRON 24X0346C9.

³⁸ Decyzje w przedmiocie ulg wydane przez Prezesa Zarządu PFRON w 2014 r. dotyczyły także wniosków złożonych przez pracodawców w 2014 r. oraz spraw podejmowanych z urzędu.

wskazywano na zaistnienie przesłanek całkowitej nieściągalności zawartych w art. 49 ust. 5b pkt 6 i/lub pkt 7, bądź pkt 2 *ustawy o rehabilitacji*, tj. brak majątku, z którego można by prowadzić egzekucję i/lub oczywistym było, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne, bądź oddalenie przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzenie postępowania upadłościowego z przyczyn, o których mowa w art. 13 oraz w art. 361 pkt 1 i 2 *Prawa upadłościowego i naprawczego*. W decyzjach prawidłowo naliczano opłaty prolongacyjne, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*³⁹ (zwanej dalej *Ordynacją podatkową*) i § 11 i § 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r.⁴⁰ Decyzje w przedmiocie ulg wydawano w terminach zgodnych z art. 139 *Ordynacji podatkowej*, natomiast w przypadku 8 badanych spraw⁴¹ (tj. 25%), zgodnie z 140 § 1 *Ordynacji podatkowej* informowano strony o braku możliwości załatwienia sprawy w terminie i wyznaczano nowe terminy załatwienia sprawy, których dochowywano.

W przypadku jednego postępowania⁴² dotyczącego wydania decyzji w sprawie rozłożenia na raty zaległości z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON w dniu 29 grudnia 2015 r. wyznaczono stronie 7 - dniowy termin na zapoznanie się oraz wypowiedzenie się w sprawie zebranego materiału dowodowego, natomiast decyzję w przedmiocie ulgi wydano dzień później. Nie umożliwiono tym samym stronie skorzystania z jej uprawnienia do przedstawienia swojego stanowiska w sprawie zebranego materiału dowodowego, wbrew zapisom art. 123 § 1 *Ordynacji podatkowej*. Działanie to miało na celu zapobieżenie przedawnieniu zobowiązania, które z przyczyn niezawinionych przez PFRON⁴³ ulegało przedawnieniu z dniem 1 stycznia 2016 r.⁴⁴

Ograniczenie prawa strony w przedmiotowej sprawie nie miało istotnego wpływu na wynik postępowania ws. udzielenia ulgi. Strona nie złożyła odwołania od ww. decyzji i reguluje raty zgodnie z określonym przez PFRON harmonogramem. Stwierdzono, że czas trwania postępowania ws. udzielenia ulgi wyniósł 20 dni, zatem dochowano terminu określonego w art. 139 § 1 *Ordynacji podatkowej*.

(akta kontroli t. 2, str. 30—31, 34-297, 487-530)

W Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych prowadzona była w 2015 r. ewidencja podmiotów zobowiązanych do obowiązkowych wpłat na PFRON. System Ewidencji Poboru Wpłat (SEPW) jest zarejestrowany w ogólnokrajowym, jawnym rejestrze zbiorów danych osobowych, prowadzonym przez Generalnego Inspektora Danych Osobowych. W SEPW na koniec 2015 r. zaewidencjonowanych było 133.843 pracodawców, tj. o 4.746 pracodawców więcej niż na koniec 2014 r. (129.097).

(akta kontroli t. 2, str. 29-33)

Ustalone
nieprawidłowości i
uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- w dwóch z 16 badanych spraw odpisy aktualizujące o łącznej wartości 1.401,8 tys. zł (tj. 0,03% przychodów ogółem) utworzono po 92 oraz 265 dniach od zaistnienia przesłanek wskazujących na konieczność ich utworzenia, mimo, że zgodnie

³⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 613 ze zm.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Dz. U. z 2005 r. Nr 165, poz. 1373 ze zm.).

⁴¹ 12V2015A5, 14X2030L9, 01O0042K2, 27X1374J7, 16Y1560C8, 24Y3861G1, 01X1591G7, 32V0937G5.

⁴² Prowadzonego w stosunku do podmiotu 14V1260H0.

⁴³ Z uwagi na stopień skomplikowania sprawy oraz konieczność zgromadzenia obszernego materiału dowodowego wyznaczano nowe terminy załatwienia sprawy, a efektywny czas trwania postępowania w sprawie określenia wartości zobowiązania był zgodny z przepisami *Ordynacji podatkowej*. Ponadto, w trakcie postępowania strona wniosła odwołanie od decyzji Prezesa Zarządu PFRON określającej wartość zobowiązania do Ministra PiPS, który 17 lipca 2015 r. uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia wskazując, że rozstrzygnięcie wymaga dalszego postępowania wyjaśniającego. Ostateczna decyzja Prezesa Zarządu PFRON określająca wartość zobowiązania została wydana w dniu 13 listopada 2015 r.

⁴⁴ Ostateczna decyzja Prezesa Zarządu PFRON określająca wartość zobowiązania została wydana w dniu 13 listopada 2015 r., a postępowanie w sprawie określenia wartości zobowiązania toczyło się od dnia 2 kwietnia 2013 r. W trakcie postępowania strona pięciokrotnie wnioskowała o wydłużenie terminu postępowania dowodowego, wniosła odwołanie do Ministra PiPS od decyzji Prezesa Zarządu PFRON, a Minister uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

z § 1 uchwały ws. ewidencji odpisów aktualizujących w sprawach tych podmiotów należało je utworzyć niezwłocznie po zaistnieniu określonych przesłanek;

- w przypadku jednego z 32 badanych postępowań w sprawie udzielenia ulgi we wpłatach na PFRON nie umożliwiono stronie wypowiedzenie się przed wydaniem decyzji, co do zebranego materiału dowodowego niezgodnie z art. 123 § 1 *Ordynacji podatkowej*.

NIK zauważa, że stwierdzone nieprawidłowości w zakresie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON wskazują na niepełną realizację wniosku pokontrolnego sformułowanego po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w roku ubiegłym, dotyczącego wyeliminowania opóźnień w ich tworzeniu.

Zdaniem NIK, postępowania w sprawie udzielenia ulgi we wpłatach na PFRON należy prowadzić w sposób umożliwiający stronom wypowiedzenie się w sprawie zebranego materiału dowodowego, zgodnie z przepisami *Ordynacji podatkowej*.

Ocena cząstkowa

Opis stanu
faktycznego

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przychodów Funduszu w 2015 r.

3. Wykonanie wydatków

Wydatki Funduszu w 2015 r. zostały zrealizowane w kwocie 4.600.150 tys. zł, co stanowiło 95,7% wydatków określonych w ustawie budżetowej (4.808.947 tys. zł). W porównaniu z 2014 r. wydatki Funduszu były niższe o 160.202 tys. zł, tj. o 3,4%. W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały:

- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – 2.903.835,9 tys. zł, tj. 63,1% ogółu wydatków;
- przelewy redystrybucyjne na zadania realizowane przez samorządy wojewódzkie i powiatowe na rzecz osób niepełnosprawnych oraz koszty obsługi tych zadań – 913.824,6 tys. zł, tj. 19,9% ogółu wydatków;
- wydatki poniesione na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym, a także na programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON służące rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – 275.004,6 tys. zł, tj. 6% ogółu wydatków;
- wydatki bieżące (własne) Funduszu – 300.394,2 tys. zł, tj. 6,5% ogółu wydatków.

(akta kontroli t. 1, str. 234-256, t. 4, str. 172-198)

Środki Funduszu w kwocie 4.600.150 tys. zł zostały wydatkowane na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wynikających z ustawy o rehabilitacji oraz na działalność Funduszu (w tym m.in. na wydatki bieżące, wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń, wydatki i zakupy inwestycyjne).

3.1. Realizacja przez Fundusz zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji:

a/ Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Na realizację tego zadania wydatkowano środki w kwocie 2.903.835,9 tys. zł, tj. 63,1% ogółu wydatków Funduszu. Stanowiły one 97,4% planu po zmianach i były niższe o 1,8% od środków wydatkowanych na ten cel w 2014 r. W ogólnej kwocie dofinansowania 715.360 tys. zł (24,6%) pochodziło z dotacji budżetu państwa⁴⁵. Dotacja budżetowa została wydatkowana w całości, zgodnie z przeznaczeniem na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Struktura wypłaconego dofinansowania w 2015 r. przedstawiała się następująco:

- 1.630.147,5 tys. zł przekazano zakładom pracy chronionej (tzw. rynek chroniony: Zakłady Pracy Chronionej (dalej: ZPCH);
- 1.273.592 tys. zł przekazano zakładom innym niż ZPCH (tzw. rynek otwarty);
- 96,4 tys. zł przekazano zakładom mieszanym⁴⁶.

⁴⁵ Było to zgodne z art. 46a ustawy o rehabilitacji, który stanowi, że „Fundusz otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadanie, o którym mowa w art. 26a – w wysokości do 30% środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok”.

⁴⁶ Pracodawca, który w złożonych dokumentach na pracowników niepełnosprawnych wykazał część etatu pracownika u pracodawcy prowadzącego ZPCH oraz część etatu u pracodawcy nieprowadzącego ZPCH.

W 2015 r. z dofinansowań skorzystało 30.918 pracodawców, którzy zgłosili do rejestru prowadzonego przez PFRON zatrudnienie 326.491 osób niepełnosprawnych, w tym odpowiednio: na rynku chronionym (1.292 i 171.870); na rynku otwartym (29.621 i 154.527); na rynku mieszanym (5 i 94).

W 2015 r. w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR) zostało nowo zarejestrowanych 5.612 pracodawców i 16.753 niepełnosprawnych pracowników, których wynagrodzenia dofinansowane zostały w kwocie 87.293,9 tys. zł.

b/ Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych.

W ramach tego zadania Fundusz wypłacił środki w kwocie 89.901,1 tys. zł, tj. 95% planu po zmianach. Środki wydatkowane na to zadanie były wyższe o 4.131,2 tys. zł od środków poniesionych w 2014 r., tj. o 4,1%.

Z tej kwoty wypłacono: 85.298,6 tys. zł na ubezpieczenie 31.651 osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą i 4.556,4 tys. zł na ubezpieczenie 3.337 niepełnosprawnych rolników lub zobowiązanych do płacenia składek za niepełnosprawnego domownika oraz 46,2 tys. zł na ubezpieczenie 12 niepełnosprawnych pracowników.

c/ Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez samorządy powiatowe i wojewódzkie.

Samorządy powiatowe i wojewódzkie ze środków PFRON wydatkowały kwotę 913.824,6 tys. zł, która stanowiła 99,8% wielkości planowanej i 104 % środków wykorzystanych na te cele w 2014 r.

Samorządy powiatowe na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz na obsługę tych zadań wydatkowały środki w wysokości 764.557,2 tys. zł, tj. 99,8% środków zaplanowanych, na dofinansowanie m.in.:

- kosztów tworzenia oraz działania 700 warsztatów terapii zajęciowej (390.062,9 tys. zł), których uczestnikami było 26.013 osób niepełnosprawnych;
- zaopatrzenia 204.801 osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (161.030,1 tys. zł);
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla 17.130 osób niepełnosprawnych (60.535,6 tys. zł);
- turnusów rehabilitacyjnych, z których skorzystało 59.506 osób niepełnosprawnych (54.858,9 tys. zł).

Samorządy wojewódzkie na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wydatkowały środki w wysokości 149.267,4 tys. zł, co stanowiło 99,5% wielkości planowanej, a wydatki dotyczyły głównie dofinansowania: kosztów działania i tworzenia 104 zakładów aktywności zawodowej (81.236,2 tys. zł) oraz robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla 135 inwestorów (48.522,8 tys. zł)⁴⁷.

Kontrola terminowości przekazywania środków przez Fundusz samorządom w dwóch wybranych miesiącach 2015 r. (w maju i listopadzie) wykazała, że wnioski o wypłatę środków realizowane były przez PFRON w terminie wskazanym w § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym⁴⁸ (14 dni od daty zarejestrowania wniosków w PFRON).

d/ Realizacja programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wydatkowano środki w kwocie 21.117,8 tys. zł, tj. 44% planu po zmianach (stanowiło to 31,1% środków wydatkowanych na ten cel w 2014 r.). W ramach tego zadania sfinansowano realizację ośmiu projektów, dla których PFRON był beneficjentem systemowym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013⁴⁹.

⁴⁷ Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o rehabilitacji.

⁴⁸ Dz. U. z 2003 r. Nr 88, poz. 808 ze zm.

⁴⁹ PFRON realizuje: Priorytet I Zatrudnienie i Integracja społeczna Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej, Poddziałanie 1.3.6 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - projekty systemowe.

W okresie sprawozdawczym wsparciem objęto 4.597 osób niepełnosprawnych, tj. o 97 osób więcej niż planowano (tj. o 2,2%).

Niższe wydatkowanie środków w ramach przedmiotowego zadania wynikało z przyczyn niezależnych od PFRON dotyczących późniejszego uruchomienia naborów wniosków o dofinansowanie w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i nierozpoczęcia działań w projektach konkursowych współfinansowanych ze środków UE. Ponadto w zakończonych projektach realizowanych w ramach PO KL powstały oszczędności w wysokości 4.148,2 tys. zł.

e/ Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych.

Na ten cel wydatkowano środki w wysokości 52.213,1 tys. zł⁵⁰, tj. 87% planu. W tej kwocie 26.106,5 tys. zł stanowiła dotacja celowa budżetu państwa⁵¹, którą wykorzystano w 87% – zgodnie z przeznaczeniem. Niższe wykorzystanie dotacji na to zadanie wynikało m.in. z dokonanych przez gminy korekt złożonych wniosków o przekazanie przez PFRON kwoty rekompensującej utracone dochody⁵². Niewykorzystane środki z dotacji w kwocie 3.893,5 tys. zł zostały zwrócone na rachunek bankowy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 30 grudnia 2015 r. Środki poniesione na to zadanie były o 2.054,4 tys. zł wyższe od środków poniesionych w roku poprzednim, tj. o 4,1%.

f/ Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana przez fundacje i organizacje pozarządowe⁵³.

W 2015 r., stosownie do postanowień art. 36 *ustawy o rehabilitacji*, Fundusz zlecał fundacjom i organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Na realizację 787 projektów PFRON wypłacił łącznie 178.456,9 tys. zł, co stanowiło 98,6% planu po zmianach. W stosunku do roku poprzedniego środki wykorzystane na ten cel były niższe o 15,4%.

W wyniku badania próby 43 wniosków o zlecenie realizacji zadań na podstawie art. 36 *ustawy o rehabilitacji* (wybranych spośród 678 wniosków), co stanowiło 6,3% wszystkich wniosków złożonych w ramach XXIV konkursu w Biurze PFRON⁵⁴ stwierdzono m.in., że: wnioski o dofinansowanie zostały złożone w Biurze PFRON w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie; oceny wniosków dokonano zgodnie z zapisami *Zasad wspierania realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym przez PFRON*⁵⁵; cele projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON zawierały się w jednym z celów programowych wskazanych w ogłoszeniu o konkursie.

⁵⁰ Ze środków na to zadanie dokonano następujących wypłat rekompensat gminom 26.965,1 tys. zł (wypłata w dniu 26 maja 2015 r. – 321 gminom), 25.254,8 tys. zł (wypłata w dniu 12 października 2015 r. – 316 gminom). Po uwzględnieniu zwrotów z kilku gmin w kwocie 8,8 tys. zł oraz korekty wniosku jednej gminy (2 tys. zł) wydatkowane środki wyniosły 52.213,1 tys. zł.

⁵¹ Zgodnie z art. 46a ust. 1 pkt 2 *ustawy o rehabilitacji*, Fundusz otrzymuje dotację celową m.in. na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień – w wysokości 50% utraconych przez nich dochodów.

⁵² Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków PFRON (Dz. U. z 2003 r. Nr 166, poz. 1616 ze zm.) gmina ma prawo do złożenia korekty wniosku w terminie 14 dni od dnia wyjścia na jaw okoliczności uzasadniających złożenie korekty.

⁵³ Minister PiPS w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 2008 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 29, poz. 172 ze zm.) szczegółowo określił, jakie rodzaje zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą być zleczane do realizacji ze środków PFRON fundacjom oraz organizacjom pozarządowym. Do zadań tych należy m.in. prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek, organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby, prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych.

⁵⁴ Pozostających w kompetencji Biura PFRON. (bez uwzględnienia 60 wniosków będących w kompetencji Oddziałów PFRON).

⁵⁵ Przyjęte przez Zarząd PFRON uchwałą nr 61/2013 z dnia 18 września 2013 r. Na mocy uchwały nr 86/2013 z dnia 12 grudnia 2013 r. i uchwały nr 72/14 z dnia 11 września 2014 r. Zarząd Funduszu wprowadził zmiany do ww. uchwały.

Kontrolą objęto realizację trzech umów o wartości 811,4 tys. zł (w ramach, których wypłacono w 2015 r. 390 tys. zł)⁵⁶ po przeprowadzonym w 2015 r. XXIV konkursie o zlecenie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W wyniku przeprowadzonego badania próby nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrola prawidłowości zastosowanych sposobów publikacji XXIV konkursu ofert wykazała, że w Biurze PFRON przestrzegano przepisów określonych w art. 13 ust. 3 oraz art. 15 ust. 2j ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵⁷.

g/ Programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON, służące rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Na to zadanie wydatkowano środki w kwocie 98.004,3 tys. zł, co stanowiło 92,7% planu po zmianach i 68,1% środków wydatkowanych w 2014 r. Ze środków tych sfinansowano realizację sześciu programów. Kontrola wydatków poniesionych przez Funduszu w ramach programu „Wsparcie Inicjatyw”, na kwotę 388,8 tys. zł, nie wykazała nieprawidłowości.

h/ Dofinansowanie w wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej.

Środki wydatkowane na to zadanie wyniosły 1.511,2 tys. zł, co stanowiło 60,5% planu po zmianach. Wydatkowana kwota była niższa od kwoty środków wydatkowanych w 2014 r. o 34,9%. Ze środków na to zadanie dofinansowanych zostało 95 ZPCH, w których zatrudnionych było 7.207 osób niepełnosprawnych. Przyczynami niższego wydatkowania środków było m.in. niewypłacenie pełnej wysokości planowanych środków z uwagi na niewywiązywanie się pracodawców z warunków zawartych w umowach oraz nieterminowe przedkładanie przez pracodawców dokumentów stanowiących podstawę do przekazania środków z PFRON.

Szczegółowe badanie wydatków na łączną kwotę 157,2 tys. zł poniesionych na realizację trzech umów o najwyższej wartości⁵⁸ wykazało, że udzielenie dofinansowania ze środków PFRON było zgodne z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie pomocy finansowej udzielanej pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej ze środków PFRON⁵⁹.

i/ Zwrot kosztów: budowy i rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych, dotyczący wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych⁶⁰.

Na to zadanie wykorzystano środki w wysokości 5.864,5 tys. zł, tj. 93% planu po zmianach. W ramach tych środków dokonano zwrotu części kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych 120 ZPCH, w których zatrudnionych było 19.018,27 osób niepełnosprawnych (w przeliczeniu na etaty).

j/ Realizacja działań wyrównujących różnice między regionami samorządu terytorialnego, na terenie których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju lub nie utworzono warsztatu terapii zajęciowej albo zakładu aktywności zawodowej.

Oddziały PFRON wydatkowały środki w kwocie 2.568,9 tys. zł (co stanowiło 90,2% planu po zmianach i 4,4% środków wydatkowanych w 2014 r.) na dofinansowanie 12 projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” w ramach, których wsparciem objęto 963 osoby niepełnosprawne. Niższe wykorzystanie środków wynikało m.in. z oszczędności uzyskanych w wyniku prowadzonych w projektach postępowań przetargowych na wykonanie robót i usług, jak również przedstawianie do rozliczenia kosztów niekwalifikowalnych.

k/ Finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz oraz analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

⁵⁶ Tj. wszystkie umowy zawarte w 2015 r. w których dokonano wypłaty I transzy dofinansowania.

⁵⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 239 ze zm.

⁵⁸ Łączna wartość badanych umów wyniosła 220,2 tys. zł.

⁵⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1975.

⁶⁰ Zwrot taki może być przyznany pracodawcy prowadzącemu ZPCH, u którego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi, co najmniej 50%.

Wydatkowano środki Funduszu w wysokości 1.285,9 tys. zł (co stanowiło 36,7% planu po zmianach), m.in. na realizację sześciu umów, których przedmiotem było dofinansowanie projektów badawczych. Niższe niż planowano wykorzystanie środków wynikało głównie z: niewypłacenia dofinansowania dla części wniosków, które nie zostały pozytywnie rozpatrzone przez Zarząd PFRON, z nieterminowego przedkładania przez beneficjentów dokumentów stanowiących podstawę do przekazania kolejnej transzy środków PFRON⁶¹. W wyniku szczegółowego badania umowy o dofinansowanie ze środków PFRON jednego projektu w ramach, której wypłacono 527,3 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości w jej realizacji.

II/ Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się⁶².

Oddziały PFRON wydatkowały środki w kwocie 1.510,7 tys. zł, tj. 86,3% planu po zmianach na realizację 2.537 umów. Niższe niż planowano wydatkowanie środków na to zadanie wynikało m.in. z rezygnacji (w okresie od września do grudnia 2015 r.) beneficjentów z realizacji zawartych umów.

(akta kontroli t. 1, str. 234-256, t. 3, str. 1-468, t. 4, str. 172-198, 327-436, 460, 463-465, 469-472)

3.2. W planie finansowym PFRON na wydatki bieżące (własne) zaplanowano środki w wysokości 336.247 tys. zł, w tym 141.247 tys. zł na wydatki związane z działalnością Funduszu, a 195.000 tys. zł na odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności. Zrealizowane wydatki w kwocie 300.394,2 tys. zł (89,3% planu) poniesione zostały na działalność PFRON – 113.753,7 tys. zł (80,5% planu) oraz na ww. odpis - 186.640,5 tys. zł (95,7% planu). Kwota poniesionych wydatków była wyższa o 16.131,3 tys. zł od wydatków poniesionych w 2014 r., co wynikało głównie z wyższego w stosunku do 2014 r. odpisu aktualizującego wartość należności. Głównymi przyczynami niższej realizacji zaplanowanych wydatków bieżących były m.in. mniejsze od szacowanych ceny oferowanych robót, dostaw i usług, a także niższe niż planowano wydatkowanie środków na usługi serwisowe infrastruktury informatycznej.

Wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne (własne)⁶³ zrealizowano tylko w kwocie 23.629,3 tys. zł (co stanowiło 37,7% planu). Z kwoty tej sfinansowano m.in. zakup praw autorskich do systemów informatycznych: SODIR⁶⁴, NEO i SOF2⁶⁵ (14.145 tys. zł); modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych (6.028 tys. zł); zakup samochodów na potrzeby Biura Funduszu i Oddziałów (772,1 tys. zł) oraz wymianę dźwigów osobowych w siedzibie Funduszu (864,4 tys. zł). Niższa realizacja tych wydatków wynikała m.in. z konieczności rezygnacji z wydatkowania zaplanowanych środków na zadania ujęte w Strategii Informatyzacji PFRON, w związku z jej zmianą przez Zarząd PFRON, jak również z przesunięcia w czasie zakupu infrastruktury serwerowej i budowy zapasowego centrum przetwarzania danych⁶⁶. Ponadto, poniesiono niższe niż przewidywano wydatki związane z funkcjonowaniem elektronicznego systemu obiegu dokumentów⁶⁷.

(akta kontroli t. 1, str. 234-256, t. 4 str. 172, 182, 198-190, 196-197, 423-425, 460, 465-468, t. 6, str. 264-270, t. 7, str. 348-414)

3.2.1. Kontrolą objęto wydatki poniesione przez PFRON w 2015 r. w łącznej kwocie 33.344,7 tys. zł⁶⁸, co stanowiło 42,5% wydatków bieżących PFRON, wydatków osobowych

⁶¹ Uruchomienie kolejnej transzy środków PFRON było uwarunkowane rozliczeniem przez beneficjentów, co najmniej 60% poprzedniej transzy otrzymanych środków.

⁶² Dz. U. Nr 209, poz. 1243 ze zm.

⁶³ Dotyczące funkcjonowania Biura Funduszu i jego Oddziałów.

⁶⁴ System Obsługi Dofinansowań i Refundacji, służący do rejestrowania i obsługi wniosków o dofinansowanie, wpływających do PFRON.

⁶⁵ System obsługi finansowej wspierający kontrolę i ewidencję procesów finansowych związanych z działalnością statutową oraz wewnętrzną w ramach obszarów: księgowości, spraw pracowniczych, ewidencji środków majątkowych, obsługi dofinansowań i pożyczek, windykacji cywilno-prawnej.

⁶⁶ Określona na ten cel kwota 14.400 tys. zł nie została wydatkowana, gdyż nie nastąpiła planowana zmiana formy funkcjonowania Funduszu i jego siedziby.

⁶⁷ Z uwagi na uzyskanie nieodpłatnego oprogramowania z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

⁶⁸ Wydatki te poniesione zostały m.in. na: utrzymanie, serwisowanie i modyfikacje użytkowanych w PFRON systemów informatycznych oraz sprzętu komputerowego; szkolenia pracowników; opłaty za administrowanie i czynsze za wynajmowane pomieszczenia.

niezaliczanych do wynagrodzeń i wydatków inwestycyjnych (w tym zakupów)⁶⁹. Wydatki te dokonywane były zgodnie z planem finansowym PFRON, na zakupy i usługi służące realizacji celów działania Funduszu.

W ramach badanych wydatków analizą objęto pięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego powyżej 30.000 euro, o łącznej wartości 67.154,1 tys. zł, wybranych spośród 29 realizowanych w 2015 r. w Biurze Funduszu o łącznej wartości 73.388,4 tys. zł. W odniesieniu do próby postępowań, w okresie objętym kontrolą poniesiono wydatki w wysokości 14.680 tys. zł, a postępowania te dotyczyły:

- robót budowlanych w zakresie wymiany trzech dźwigów osobowych - postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu kart podarunkowych – postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu samochodów - postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego,
- zakupu usług serwisu pogwarancyjnego i utrzymania sprzętu informatycznego oraz utrzymania, modyfikacji i zakupu autorskich praw majątkowych systemu SODIR – postępowanie w trybie z wolnej ręki.

W wyniku badania próby pod kątem prawidłowości wyboru trybu wyłonienia wykonawcy i przeprowadzenia postępowania, na podstawie analizy dokumentów źródłowych ustalono, że postępowania przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych. Tym samym PFRON w pełni zrealizował wniosek pokontrolny NIK (sformułowany po ubiegłorocznej kontroli) w zakresie przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na usługi informatyczne w sposób sprawny i bez zbędnej zwłoki w celu zapewnienia ciągłości umów i wyeliminowania przypadków ich obowiązywania przed datą zawarcia umowy o świadczenie usług.

W ramach badanych wydatków analizą objęto także 18 postępowań o udzielenie zamówienia o wartości poniżej 30 tys. euro o łącznej wartości 330 tys. zł⁷⁰. W jej wyniku stwierdzono, że postępowania za wyjątkiem jednego, opisanego poniżej przypadku zostały przeprowadzone zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu PFRON nr 117/2015 z dnia 13 października 2015 r. w sprawie realizacji zamówień publicznych z wykonawcami o wartości nieprzekraczającej 30.000 euro. Przy realizacji wydatku na kwotę 92,9 tys. zł, dotyczącego zakupu urządzenia wielofunkcyjnego w procesie wyboru najkorzystniejszej oferty stwierdzono naruszenie wymogów ww. zarządzenia. Nie zamieszczono, bowiem informacji o wyborze najkorzystniejszej oferty na stronie internetowej PFRON. Najwyższa Izba Kontroli nie podziela wyjaśnień Dyrektora Wydziału Informatyki, że dopełniono wymogu wynikającego z zarządzenia Prezesa Zarządu PFRON poprzez przekazanie telefoniczne informacji przez pracownika Funduszu.

(akta kontroli t. 4, str. 189-193, t. 5, str. 292-457, t. 6, str. 54-71, 221-339, t. 7, str. 114-142, 472)

3.2.2. Realizując zalecenia pokontrolne NIK, Fundusz w 2015 r. kontynuował działania podjęte w latach poprzednich, dotyczące przejęcia od wykonawców praw majątkowych (m.in. do kodów źródłowych i dokumentacji) do użytkowanych systemów informatycznych celem zakupu świadczenia usług w trybie konkurencyjnym. W wyniku tego PFRON uniezależnił się od dotychczasowych wykonawców/autorów oraz stał się właścicielem wszystkich kluczowych użytkowanych systemów informatycznych realizujących zadania statutowe.

Działania te polegały w szczególności na wprowadzeniu nowych elementów zarządczych (w tym w zakresie katalogu usług informatycznych i poprawy ich jakości), zakupu praw do modyfikacji i rozwoju aplikacji, rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej, czy polityki bezpieczeństwa. Skutkowało to zawarciem m.in. umowy na świadczenie usług specjalistycznych, związanych z zaprojektowaniem i budową systemu zarządzania, utrzymaniem i rozwojem systemów teleinformatycznych. Celem umowy było efektywne wykonywanie zadań związanych z realizowanymi umowami dla systemów dziedzinowych

⁶⁹ W łącznej kwocie 78.493 tys. zł (bez wydatków w wysokości: 52.280,9 tys. zł dotyczących: wynagrodzeń, 10.072 tys. zł dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne i wpłat na Fundusz Pracy, 186.640,5 tys. zł dotyczących odpisu aktualizującego wartość należności). W badanej próbie wydatków, wydatki majątkowe wyniosły 21.732,3 tys. zł, tj. 65%.

⁷⁰ W 2015 r. w Biurze Funduszu z wyłączeniem procedur określonych przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* realizowano 114 umów o łącznej wartości 3.657 tys. zł.

(e-PFRON2 i SODiR) oraz umożliwienie wdrożenia systemu Service Desk - jako podstawowego narzędzia obsługi zdarzeń (awarii, błędów, problemów).

W odniesieniu do funkcjonujących systemów informatycznych zrealizowano następujące działania:

- dla systemu SODiR: w ramach zawartej umowy w czerwcu 2015 r. na świadczenie usługi ATiK⁷¹ dokonano wykupu kodów źródłowych oraz przeniesienia autorskich praw majątkowych, a także zapewniono realizację niezbędnych modyfikacji funkcjonalnych systemu (wynikających ze zmian legislacyjnych) oraz przygotowanie i zakup dokumentacji systemu od autora celem umożliwienia udzielania kolejnych zamówień w trybie konkurencyjnym;
- dla modułu Front-End⁷² systemu SODiR: realizowany jest (do marca 2016 r.) w ramach posiadanego prawa do świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny, hosting modułu (na podstawie umowy z wybranym wykonawcą w postępowaniu w trybie konkurencyjnym). W 2015 r. odebrano dokumentację administracji modułu oraz uzyskano prawo do świadczenia przez podmiot trzeci usługi administrowania modulem do poziomu aplikacji;
- dla systemu NEO wybrano wykonawcę na wykonanie audytu kodu źródłowego systemu i jego dokumentacji technicznej oraz użytkowej. Na podstawie audytu podjęto współpracę z twórcą systemu (będącym jednocześnie dotychczasowym jedynym dostawcą usług). W wyniku podjętych działań, od grudnia 2015 r. na Fundusz zostały przeniesione autorskie prawa majątkowe, kody źródłowe oraz dokumentacja techniczna i użytkowa. Zapewniło to uwzględnienie interesów PFRON oraz „uwolnienie” systemu. Izba zauważyła także, że z końcem 2015 r. podjęto również działania do przygotowania i przeprowadzenia postępowania w trybie konkurencyjnym o udzielenie zamówienia publicznego na ATiK oraz modyfikację dostosowanie dokumentacji do aktualnych wymagań Funduszu. Umowa z dotychczasowym wykonawcą wygasa z dniem 8 maja 2016 r.;
- dla systemu SOF2 zawarto ugodę po trwającym około pół roku sporze o należyte wykonanie umowy w zakresie jakości uzyskanej dokumentacji kodów źródłowych z twórcą systemu, który był jednocześnie dotychczasowym, jedynym usługodawcą. W ramach ugody, Fundusz uzyskał prawa do kodów źródłowych do systemu, gwarancję na wady i błędy systemu (do końca 2015 r.) oraz realizację i wdrożenie niezbędnych modyfikacji, jak również transfer wiedzy dla administratorów systemu. Ponadto, w 2015 r. PFRON rozpoczął postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego (w trybie konkurencyjnym) na stworzenie i dostawę dokumentacji, świadczenie usługi ATiK oraz realizację modyfikacji systemu. W jego wyniku, w lutym 2016 r. zawarto umowę z wybranym wykonawcą i uniezależniono się tym samym od dotychczasowego wykonawcy (autora systemu);
- dla systemu e-PFRON⁷³: od grudnia 2014 r. PFRON jest właścicielem systemu, tj. posiada wszelkie majątkowe prawa autorskie oraz zależne prawa do kodów źródłowych, a także do dokumentacji systemu, niezbędne do realizacji usług. W 2015 r. przeprowadzono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie konkurencyjnym w wyniku, którego zawarto (po wygaśnięciu gwarancji od producenta systemu) umowę na świadczenie usług ATiK oraz modyfikacji i rozwoju wiedzy dla systemu.

(akta kontroli t. 6, str.72- 349)

3.3. Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 52.280,9 tys. zł i stanowiły 100% wielkości planowanej oraz 46% wydatków poniesionych na działalność bieżącą Funduszu. Wydatki te były równe wydatkom zrealizowanym w 2014 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2015 r. wyniosło 4.500 zł i było wyższe niż w 2014 r. o 87 zł, tj. o 2%. W planie na 2015 r. przewidziano zatrudnienie pracowników na 987,34 etatach. Przeciętne zatrudnienie (w osobach, w przeliczeniu na pełne etaty) wyniosło 968,05 etatu i było niższe

⁷¹ Usługi dotyczące asysty technicznej i konserwacji.

⁷² Wyodrębniona część systemu stanowiąca warstwę, w której realizowana jest elektroniczna komunikacja z beneficjentem (rejestracja, składania dokumentów, odbieranie elektronicznych wiadomości z PFRON.

⁷³ System obsługi deklaracji i informacji składanych przez pracodawców z tytułu wpłat obowiązkowych.

o 19,29 etatu. Wynikało to m.in. z wygaśnięcia umów o pracę zawartych na czas trwania projektów współfinansowanych ze środków UE w odniesieniu do 17 osób.

(akta kontroli t. 1, str. 234-256, t. 4, str. 181-182, 189-191, 423)

3.4. W dniu 31 grudnia 2015 r. zobowiązania niewymagalne PFRON wyniosły 75.451 tys. zł i dotyczyły m.in. nadpłat z tytułu wpłat pracodawców (55.215,3 tys. zł), rozrachunków z ZUS, wadium i kaucji z tytułu zawartych umów, rozliczeń ZFŚS (10.489,5 tys. zł) oraz płatności związanych z bieżącym funkcjonowaniem Funduszu (6.565 tys. zł). Zobowiązania te były wyższe o 3.640,7 tys. zł (o 5%) niż na koniec 2014 r. Na koniec 2015 r. w PFRON nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli t. 4, str. 176, 188, 192-193, 426, 450)

3.5. Wydział Audytu Wewnętrznego PFRON przeprowadził, zgodnie z planem, 14 zadań audytowych (w tym 2 zadania o charakterze doradczym). Sprawozdanie z wykonania planu audytu wewnętrznego w 2015 r. zostało przekazane Prezesowi Zarządu PFRON w dniu 28 stycznia 2016 r., tj. w terminie określonym w pkt. 6.2.1.2 ppkt. 7 obowiązującej w tym zakresie procedury wewnętrznej⁷⁴. Zalecenia/rekomendacje (54) służące poprawie, jakości i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w PFRON sformułowano w przypadku ośmiu zadań zrealizowanych przez Wydział Audytu Wewnętrznego⁷⁵.

W 2015 r. Wydział Kontroli Funduszu i Oddziały PFRON przeprowadziły łącznie 295 kontroli (tj. o 13 kontroli więcej niż planowano). Zrealizowane działania kontrolne dotyczyły m.in. 104 kontroli pracodawców, którzy uzyskali miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych; 12 kontroli w ZPCH w zakresie refundacji dodatkowych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych, 40 kontroli w jednostkach samorządu terytorialnego w zakresie wykorzystania środków przekazanych wg algorytmu; 33 kontrole zadań zleczanych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Ponadto, w zakresie procedury dotyczącej postępowania sprawdzającego w obszarze kontroli beneficjentów zarejestrowanych w systemie SODiR przeprowadzono o 345 postępowań więcej niż planowano, tj. w 1.949 podmiotach, które złożyły wnioski o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Łączna wysokość skontrolowanych środków PFRON w 2015 r. wyniosła 497.075,7 tys. zł (co stanowiło 10,8% ogółu wydatków Funduszu) i w porównaniu do roku poprzedniego była wyższa o 9.450 tys. zł, tj. o 1,9%.

(akta kontroli t. 4, str. 325-328, t. 5, str. 1-133, t. 6, str. 1-53, 350-373)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości:

- przy realizacji wydatku na kwotę 92,9 tys. zł naruszono wymogi określone w § 8 pkt. 1 zarządzenia nr 117/2015 Prezesa Zarządu PFRON, tj. nie zamieszczono informacji o wyborze najkorzystniejszej oferty na stronie internetowej Funduszu.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację wydatków PFRON w 2015 r.

Ocena częściowa

4. Rzetelność sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji gospodarczych

Opis stanu
faktycznego

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz kwartalnych sprawozdań (za IV kwartał 2015 r.): z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2015 r. planu finansowego PFRON (Rb-40), z wykonania planu finansowego funduszu celowego (Rb-33), o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N), zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kontrola wykazała, że sprawozdania Rb-40, Rb-33, Rb-Z i Rb-N zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia: 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej i 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania te

⁷⁴ Instrukcja SZJ I-8.2.3-02 „Realizacja audytu wewnętrznego w PFRON”.

⁷⁵ Według stanu na dzień 31 marca 2016 r. 29 zaleceń zostało zrealizowanych, a 25 zaleceń pozostaje w trakcie realizacji.

przekazują prawdziwy obraz przychodów i wydatków, a także należności i zobowiązań w 2015 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach są zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania planu finansowego PFRON w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) były zgodne z ewidencją księgową. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym.

(akta kontroli t. 4, str. 133-461)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej sprawozdawczości rocznej oraz kwartalnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie kwartalne sprawozdania z wykonania planu finansowego PFRON i w zakresie operacji finansowych (za IV kwartał 2015 r.) oraz roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym.

5. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Stosowane w PFRON zasady rachunkowości spełniały wymogi określone w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zwanej dalej: *ustawą o rachunkowości*.⁷⁶ Obowiązujące w Funduszu procedury dotyczące kontroli zarządczej zawierały elementy kontroli operacji finansowych i gospodarczych oraz regulowały zasady obiegu i kontroli dokumentów księgowych. Procedury te wskazywały m.in. na konieczność sprawdzenia dowodów księgowych w zakresie kontroli wstępnej, merytorycznej i formalno-rachunkowej w tym w odniesieniu do dekretacji⁷⁷. Dotyczyły także kontroli dokonywanych wydatków ze środków PFRON, przygotowywania sprawozdań z wykonania planu finansowego oraz zasad i trybu wyznaczania celów PFRON, określania mierników ich realizacji, jak również zasad monitorowania ich osiągnięcia.

W zakresie poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych (badanie zgodności) oraz wiarygodności zapisów księgowych pod kątem prawidłowości wartości transakcji (zgodność z fakturą i umową/zamówieniem), okresu księgowania, ujęcia na kontach syntetycznych i analitycznych oraz prawidłowości ujęcia w sprawozdaniach budżetowych, badaniem objęto próbę zapisów i dowodów księgowych będących fakturami lub dokumentami równoważnymi. Losowanie przeprowadzono statystyczną metodą monetarną (MUS), polegającą na doborze elementów próby z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do ich wartości⁷⁸.

W zakresie spełniania wymogów formalnych kontrolą objęto próbę 95 dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych (spośród 1.696)⁷⁹ o wartości 33.344,7 tys. zł, w tym 72 o wartości 32.250,6 tys. zł wylosowanych metodą statystyczną oraz 23 o wartości 1.094,1 tys. zł dobranych w sposób celowy (niestatystyczny). W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zostały sporządzone poprawnie pod względem formalnym.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono także, że zapisy księgowe zawierały elementy wymagane przepisami ustawy o rachunkowości, zostały ujęte w księgach rachunkowych w sposób trwały, według właściwych paragrafów klasyfikacji budżetowej oraz z uwzględnieniem chronologii zdarzeń, jakie nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym, za wyjątkiem opisanych niżej przypadków.

1) W dwóch dowodach na kwotę 15,2 tys. zł wystąpiły błędy w zakresie ich dekretacji polegające na wskazaniu do ujęcia w księgach rachunkowych nieprawidłowego paragrafu wydatków. W przypadku jednego dowodu stwierdzono, że wydatki na kwotę 12,3 tys. zł

⁷⁶ Dz. U z 2013 r., poz. 330 ze zm.

⁷⁷ Zakwalifikowanie dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych poprzez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, tj. podanie konta i paragrafu klasyfikacji budżetowej.

⁷⁸ Do losowania próby przyjęto ryzyko statystyczne na poziomie 27% oraz próg istotności na poziomie: 5% w odniesieniu do nieprawidłowości o charakterze formalnym, 2,25% w odniesieniu do nieprawidłowości wpływających na sprawozdawczość bieżącą, 1,5% w odniesieniu do nieprawidłowości wpływających na sprawozdawczość roczną.

⁷⁹ Dowody i zapisy o wartości powyżej 500 zł

wskazano w dekretacji do ujęcia i zaewidencjonowania w § 437 wydatków (*Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w stacjonarnej, publicznej sieci telefonicznej*), który został uchylony z dniem 1 stycznia 2015 r. Nieprawidłowy paragraf został także wskazany w opisie merytorycznym. Wynikało to z pomyłek pracowników. Pomimo błędnej dekretacji, dowód ten ujęto w księgach rachunkowych Biura Funduszu we właściwym paragrafie wydatków, tj. w § 436 (*Zakup usług telekomunikacyjnych*). W drugim przypadku w dekretacji dowodu na kwotę 2,9 tys. zł (dotyczącego zakupu apteczek) wskazano do ujęcia w księgach rachunkowych niewłaściwy paragraf wydatków, tj. § 302 (*Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń*) zamiast 421 (*Zakup materiałów i wyposażenia*). W ewidencji księgowej dowód ten ujęto we wskazanym w dekretacji, niewłaściwym paragrafie wydatków, co było niezgodne z załącznikiem nr 4 (*Klasyfikacja paragrafów wydatków i środków*) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁸⁰. Naruszało to także zapisy art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Przyczyną była przyjęta w PFRON praktyka ujmowania wydatków dotyczących zakupów środków do udzielania pierwszej pomocy w ramach wydatków BHP. Ten przypadek miał wpływ na sprawozdawczość kwartalną i roczną Funduszu (sprawozdanie Rb-33), ponieważ o kwotę 2,9 tys. zł zawyżona została wartość wykazana w § 302, a zaniżona w § 421.

2) W dwóch dowodach na łączną kwotę 16,2 tys. zł dotyczących zakupu usług telekomunikacyjnych stwierdzono, że wydatki poniesione na rozmowy telefoniczne i abonament w kwocie 10,3 tys. zł zostały ujęte w ewidencji księgowej w innym miesiącu, niż nastąpiła operacja gospodarcza, co naruszało postanowienia art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości. W pierwszym przypadku dotyczyło to kwoty 9,7 tys. zł ujętej w ewidencji w styczniu 2015 r. zamiast w lutym 2015 r. W drugim przypadku dotyczyło kwoty 0,6 tys. zł ujętej w listopadzie 2015 r. zamiast w październiku 2015 r. Ponadto, w opisie merytorycznym nie wykazano rodzaju kosztu, który powinien być przypisany do właściwego okresu sprawozdawczego. Powyższa nieprawidłowość była spowodowana pomyłką pracownika. Nie miało to jednak wpływu na sprawozdawczość kwartalną PFRON.

(akta kontroli t. 7 str. 1-260, 431-439)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- dekretacji w odniesieniu do czterech dowodów księgowych na kwotę 31,4 tys. zł, co stanowiło 4,2% badanej liczby dowodów i odpowiadającym im zapisów księgowych oraz 0,1% ich wartości.

Zdaniem NIK, stwierdzone w toku kontroli błędy w zakresie dekretacji dowodów księgowych wskazują na niepełną realizację zeszłorocznych dwóch wniosków pokontrolnych dotyczących: podjęcia działań skutkujących wyeliminowaniem błędów w zakresie dekretacji, ujmowania dowodów w niewłaściwych okresach i błędnego wskazywania paragrafów wydatków oraz wzmocnienia funkcjonujących mechanizmów kontroli zarządczej w odniesieniu do systemu finansowo-księgowego. Niemniej jednak NIK zauważa, że w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się skala nieprawidłowości w zakresie dekretacji dowodów księgowych z 6,9% badanej próby⁸¹ na 4,2% (tj. o 2,7%).

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wiarygodność ksiąg rachunkowych prowadzonych w PFRON w odniesieniu do sprawozdań z wykonania planu finansowego za IV kwartał 2015 r. oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości.

⁸⁰ Dz. U. z 2014 r., poz. 1053 ze zm.

⁸¹ W 2014 r. nieprawidłowości w zakresie dekretacji wystąpiły w dziewięciu dowodach na 131 badanych.

6. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym

Opis stanu
faktycznego

W budżecie zadaniowym dla PFRON określono zadania w dwóch funkcjach państwa: funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* oraz funkcji 14 *Rynek pracy*. Zadania, podzadania i działania ujęte w planowanych wydatkach Funduszu w układzie zadaniowym oraz treść ich celów odzwierciedlały priorytety i obszar działalności PFRON określone w ustawie o rehabilitacji.

W ramach funkcji 13 i zadania 13.1. *Pomoc i integracja społeczna*⁸² Fundusz realizował podzadanie 13.1.3. *Wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans zawodowych i integracji społecznej osób niepełnosprawnych*,⁸³ na które wydatkował środki w wysokości 1.129.129,4 tys. zł, co stanowiło 97,2% planu po zmianach.

Miernikiem realizacji celu podzadania była „liczba osób niepełnosprawnych, objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (13.1.3.1., 13.1.3.2., 13.1.3.4.), dla których również określono cele i mierniki ich wykonania. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 966.826 osób niepełnosprawnych. Miernik osiągnięto na poziomie 883.251 osób, które zostały objęte wsparciem. Stanowiło to 97,9% wielkości planowanej. Wpływ na wysokość miernika miał m.in. stopień realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przez samorządy powiatowe, które w drodze uchwały samodzielnie określały poziom i sposób wykorzystania środków otrzymanych z Funduszu na te zadania.

W ramach funkcji 14, zadania 14.1. *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*⁸⁴, Fundusz realizował podzadanie 14.1.5. *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych*⁸⁵, na które wydatkował środki w wysokości 3.471.020,6 tys. zł, co stanowiło 95,1% planu po zmianach.

Miernikiem realizacji celu była „liczba osób objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej”. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania (14.1.5.1, 14.1.5.2., 14.1.5.3.), dla których określono cele oraz mierniki ich realizacji. Wielkość miernika dla podzadania, w planie po zmianach wynosiła 394.066 osób niepełnosprawnych. Miernik został osiągnięty na poziomie 375.430 osób, które zostały objęte wsparciem. Stanowiło to 96,4% wielkości planowanej. Wpływ na wysokość miernika miało m.in. niższe niż zakładano zatrudnienie osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej, które otrzymały wsparcie ze środków PFRON.

W Funduszu, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie procedurą⁸⁶ prowadzony był, w cyklu kwartalnym, monitoring stopnia realizacji wydatków oraz osiąganych wartości mierników dla działań i podzadań. W jego wyniku na bieżąco korygowane były zarówno wielkości planowanych wydatków jak i wartości mierników, stosownie do zmian wprowadzonych do budżetu PFRON w układzie tradycyjnym. Wykonanie planu wydatków w układzie zadaniowym (po zmianach) wykazano w kwocie równej kwocie wykonania planu wydatków w układzie tradycyjnym (po zmianach).

(akta kontroli t. 1, str. 71-80, 100-101, 116-129, 142-157, 174-187, 200-215, 247-257, 281-282, 326-327, 338-339, 364-365, 420-421, t. 4 str. 202-325, 430, 473-476)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez PFRON zadań ujętych w planie finansowym w układzie zadaniowym.

⁸² Zadanie to było realizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

⁸³ Celem podzadania było objęcie całej populacji osób niepełnosprawnych różnymi formami rehabilitacji adekwatnymi do profilu niepełnosprawności.

⁸⁴ Zadanie 14.1. było realizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

⁸⁵ Celem podzadania było zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo.

⁸⁶ Instrukcja SZJ nr I-8.2.4-02 „Przygotowywanie sprawozdań z wykonania planu finansowego”.

V. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸⁷ wnioskuje o:

1. Doprowadzenie do wyeliminowania opóźnień w tworzeniu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu obowiązkowych wpłat na PFRON.
2. Wyeliminowanie przypadków dekretowania i ewidencjonowania dowodów księgowych niezgodnie z wymogami określonymi w *ustawie o rachunkowości*.

Ponadto NIK zwraca uwagę, aby w przypadku prowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych o wartości poniżej 30 tys. euro każdorazowo zamieszczać na stronie internetowej Funduszu informację o wyborze najkorzystniejszej oferty, zgodnie z zarządzeniem nr 117/2015 Prezesa Zarządu PFRON.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw Społecznych i
Rodziny

Dyrektor
Jacek Szczębiński

Kontrolerzy
Bożena Matyjasiak
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Tomasz Marcin Grudziński
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Kinga Wiśniewska-Danek
Inspektor kontroli państwowej

⁸⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.